

УДК 378.14:7.012](477)

ВІТЧИЗНЯНА ДИЗАЙН-ОСВІТА ЯК СЕГМЕНТ КРЕАТИВНОЇ ІНДУСТРІЇ: ФУНКЦІОНУВАННЯ, РОЗВИТОК

ЛУГОВСЬКИЙ Олександр

Черкаський державний технологічний університет, м. Черкаси, Україна
saga-al@ukr.net

Відсутність сприятливого в усіх відношеннях середовища в Україні стало наслідком асиметричного розвитку креативних індустрій. Втім останнім часом досить активно розвивається сфера дизайну, що спричинено підвищенням попиту з боку медіа-індустрій та креативного оздоблення інтер'єрів і екстер'єрів у галузі будівництва. Однак все ж рельєфно проглядається ключова проблема – відсутність чіткої державної політики розвитку креативних індустрій і, відповідно, значною мірою ця проблема поширюється і на сферу дизайн-освіти.

***Ключові слова:** креативна економіка, креативна індустрія, дизайн, дизайн-освіта, моніторинг.*

ВСТУП

Розвиток сфери культури, креативних індустрій, туризму та інформаційної політики було одним із ключових завдань українського уряду на 2021 рік. Для вирішення цих завдань у грудні 2020 року президентом держави був підписаний відповідний закон, що окреслює заходи підтримки компаній, що працюють у креативній індустрії, культурі й туризмі. Окрім цього передбачалося, що це сприятиме збереженню та створенню робочих місць у згаданих сегментах діяльності [1].

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Одним із сегментів креативної економіки розглядається сфера дизайну. В розвинених країнах цей сегмент діяльності відіграє ключові позиції, тому прагнення влади нашої держави створити умови для розвитку цього напрямку мистецької діяльності виглядає цілком логічним і відповідає вимогам часу. Тож цілком логічним буде зробити короткий огляд як втілюються ці законодавчі ініціативи і про який результат уже можна говорити.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Із статистичних даних зведеного бюджету України за період початку – середини 2010-х рр. видно, що видатки на соціально-культурні заходи «Культура і мистецтво» весь час скорочувалися і у відсотковому відношенні до ВВП в 2016 р. склали лише 0,1 % [2]. Отже, існує ймовірність, що закон, про який було згадано у вступі покликаний виправити таку ситуацію. Є підстави сподіватися, що вітчизняне дизайн-середовище отримає належну підтримку. Разом із тим слід пам'ятати, що це середовище активно формується і за рахунок функціонування великої кількості освітніх дизайн-осередків, тож від

їхнього фінансування в значній мірі залежить якість кадрів, що будуть формувати вітчизняну креативну економіку.

Дані, що були оприлюднені у «Звіті з моніторингу працевлаштування випускників закладів вищої та фахової передвищої освіти» на початку лютого поточного року, формувалися після здійснення моніторингу громадян України, які завершили навчання за державним або регіональним замовленням і здобули диплом про вищу або фахову передвищу освіту в проміжку від 1 листопада 2017 до 30 жовтня 2018 року (період випуску із закладу освіти) [3]. Цей період для нашого дослідження показовий, оскільки певною мірою ілюструє наслідки фінансової політики уряду щодо соціально-культурних заходів «Культура і мистецтво», про який говорилося вище. Приблизно саме у цей період проводилася вступна компанія у закладах вищої та фахової передвищої освіти для осіб стосовно яких проводився моніторинг.

Згідно пункту 25 звіту, частка зайнятих та умовно зайнятих осіб характерних для групи спеціальностей, які знаходяться між «Сциллою» незадекларованої праці в Україні та «Харибдою» привабливих можливостей за кордоном, до яких входить і дизайн (окрім хореографії та образотворчого мистецтва) складає 45,06%. У цьому звіті також відзначається, що на показники зайнятості випускників усіх рівнів суттєво впливає трудова міграція молодих українців за кордон. Але ключовим моментом є те, що показник частки зайнятих та умовно зайнятих осіб має відносно високе значення для переважної більшості укрупнених груп спеціальностей, що інтегровані у ринок праці професій або секторів економіки, де найбільшим роботодавцем виступає держава. Тож напрошується висновок – якщо держава має намір розвивати перспективні галузі економіки, слід ще раз оцінити роль у цьому процесі дизайну і зробити відповідні висновки, зокрема спираючись на дані вказаного звіту.

Разом із тим тут виникає певна суперечність між метою моніторингу і підвищенням ролі дизайну та дизайн-освіти у становленні креативної економіки – моніторинг проводиться із метою урахування показника працевлаштування випускників закладів під час розподілу державного фінансування між закладами вищої освіти за результатами їх діяльності. Така постановка питання вивірена часом і цілком узгоджується із існуючою практикою, але наскільки це відповідає сучасним вимогам і сприяє вирішенню проблем розвитку дизайн-освіти, економічних питань держави у глобальному вимірі? Відомо, що значною мірою державне фінансування часто покриває лише витрати на заробітну платню викладацького складу. Відомий науковець В. Прусак, звертаючись до цієї теми, підкреслює, що для ефективного розвитку дизайн-освіти в Україні необхідно на загальнодержавному рівні осмислити та визнати значення підготовки фахівців із дизайну, ґрунтовно підтримувати й покращувати матеріально-технічну базу вітчизняних навчальних закладів до рівня європейських [4].

ВИСНОВКИ

Бажаним було б провести моніторинг результатів виконання підписаного закону, про який говорилося на початку цього матеріалу, та окреслити план дій на майбутнє стосовно, зокрема і розвитку дизайн-

освітнього простору. Очевидно, це сприяло б визначенню внеску дизайну та дизайн-освіти у розвиток креативного сектору вітчизняної економіки, та окреслило б коло завдань на перспективу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Офіційне інтернет-представництво. Президент України Володимир Зеленський. URL: <https://www.president.gov.ua/news/glava-derzhavi-pidpisav-zakon-shodo-derzhavnoyi-pidtrimki-ku-65725>
2. Федулова Л. І. Перспективність розвитку креативної економіки в Україні. *Економічний вісник університету*. 2018. Вип. 37 (1). С. 63–68.
3. Офіційний сайт МОН. Підведено підсумки першого моніторингу працевлаштування випускників закладів вищої та фахової передвищої освіти. URL: https://mon.gov.ua/ua/news/pidvedeno-pidsumki-pershogo-monitoringu-pracevlashtuvannya-vipusknikiv-zakladiv-vishoyi-ta-fahovoyi-peredvishoyi-osviti?fbclid=IwAR1Ea4gZWLCt1ur2q0xJ_-v6ywxQl5_RSg-7ZCJFaqDTjP_Nz-UNdunSQdA.
4. Прусак В. Становлення та розвиток дизайн-освіти в Україні (кінець ХХ – початок ХХІ ст.). *Вісник Львівської Національної Академії Мистецтв*. 2017. № 31. с. 71–82. URL: <http://doi.org/10.5281/zenodo.573802> (дата звернення: 07.06.2021).

LUHOVSKYI O.

DOMESTIC DESIGN EDUCATION AS A SEGMENT OF THE CREATIVE INDUSTRY: FUNCTIONING, DEVELOPMENT

The lack of a favorable environment in all respects in Ukraine is a consequence of the asymmetric development of creative industries. However, the field of design has been developing quite rapidly recently, due to the growing demand from the media industry and the creative decoration of interiors and exteriors in the field of construction. However, the key problem is the lack of a clear state policy for the development of creative industries and, accordingly, to a large extent, this problem extends to the field of design.

Key words: *creative economy, creative industry, design, design education, monitoring, segment.*